

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 86 0 P 002465 16 Rev 2
Banjaluka, 07.4.2016. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, te Senada Tice i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.P. i A.P., M., oboje zastupani po punomoćniku - advokatu S.Đ., D., protiv tužene Opštine M., zastupane po Pravobranilaštvu Republike Srpske - sjedište zamjenika D. radi neosnovanog obogaćenja, vrijednost predmeta spora 251.566,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 002465 15 Gž 4 od 28.10.2015. godine, na sjednici održanoj 7.4.2016. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 P 002465 13 P 3 od 23.5.2014. godine, obavezana je tužena da tužiteljima isplati iznos od 251.566,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.12.1999. godine, kao dana zaključenja ugovora o udruživanju sredstava sa "NBS G." d.o.o. M., do isplate, te da tužiteljima naknadi troškove postupka u iznosu od 93.546,22 KM u roku od 30 dana.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 002465 15 Gž 4 od 28.10.2015. godine, žalba tužene je usvojena i prvostepena presuda preinačena tako što je tužbeni zahtjev tužitelja odbijen u cijelosti, a ovi obavezani da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplate iznos od 11.900,00 KM u roku od 30 dana.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i potvrdi prvostepena presuda ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se obaveže tužena da im, po osnovu neosnovanog obogaćenja, isplati iznos od 251.566,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.12.1999. godine, kao dana zaključenja ugovora o udruživanju sredstava sa "NBS G." d.o.o. M., do isplate.

U toku postupka pred prvostepenim sudom je utvrđeno:

da su tužitelji vanknjižni vlasnici nekretnine označene kao kč.broj: 10/23, površine 640 m², upisane u ZK uložak broj: 165 k.o. M., odnosno po katastru posjednici nekretnine označene kao kč.broj: 1634, površine 162 m² i 299 m², upisane u posjedovni list broj: 1641 k.o. M., a koje nekretnine su stekli na osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju zaključenim sa ranijim vlasnikom P.T., ovjerenim 14.9.1983. godine kod Opštinskog suda u Modriči pod brojem R: 149/83; da su tužitelji po otpočinjanju ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini (1992. godine) napustili M. i da je u tom momentu sporni objekat tužitelja bio neoštećen; da je Sekretarijat za ... tužene 18.10.1994. godine, pod brojem 03/3-1824/94, donio rješenje o rušenju ratom oštećenih objekata i u dispozitivu tog rješenja (tačka 4.), odredio da će se, između ostalih objekata, rušiti i "zgrada M.P. u Ulici ..., kč. 1634"; da je donošenju rješenja o rušenju objekta tužitelja prethodio izvještaj o stanju objekata u Ulici... (sada ...) od 18.1.1993. godine i izvještaj od 17.10.1994. godine o obavljenom pregledu objekata oštećenih u toku ratnih dejstava; da je u vezi sa rušenjem objekata u M. Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine sačinio pismeni specijalni izvještaj broj: (B) 655/99, u čijem je dodatku spisak porušenih objekata gdje je pod tačkom 31. označen i objekat tužitelja; da tužena nije dokazala da je prije donošenja rješenja o rušenju provela zakonom propisani postupak, a sam objekat tužitelja porušen je 1995. godine;

da je Skupština Opštine M. 22.12.1998. godine donijela rješenje broj: 01-475-165/98 o preuzimanju neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta, navodeći u dispozitivu rješenja da se, između ostalih, preuzima i "kč. broj: 1634 po novom premjeru, površine 461 m², posjed M.P. i A., a što odgovara k.č. broj 10/23 iz zk.ul. broj: 165 k.o. M., pravo korištenja P.T.", a da je donošenju tog rješenja prethodio zapisnik broj: 30-475-165/98 od 15.12.1998. godine u kome je (strana 2.) konstatovano da na kč. broj 1634 "na terenu nema objekta"; da je dispozitivom navedenog rješenja utvrđeno da ranijim vlasnicima pripada naknada za preuzeto zemljište koja će se odrediti u posebnom postupku "po pravosnažnosti rješenja"; da su tužitelji u postupku preuzimanja zemljišta bili zastupani po privremenom zastupniku D.D., advokatu iz M.; da je Republička uprava za ... B.L.-područna jedinica M., pod brojem 386/98 izvršila promjenu kulture na kč. broj: 1634, tako što je "umjesto dvorišta 299 m² i kuće i zgrade 162 m² u pl. 1641, upisano dvorište 461 m²";

da je Opštinski sekretarijat za ... tužene pod brojem 03/6-364-161/99 dana 14.6.1999. godine, donio Urbanističko tehničke uslove za izgradnju stambeno poslovnog objekta po zahtjevu "NBS G.", na građevinskoj parceli koja je "formirana od dijelova parcela označenih kao kč. 1634, 1637, 1638, 1640/1, 3183/1 i 1635 k.o. M., površine cca 870 m²", a koja je dobila po novom premjeru oznaku kč. broj 1634/1; da su tužena i "NBS G." dana 27.12.1999. godine zaključili pismeni ugovor o udruživanju sredstava za izgradnju stanova; da je članom 2. ovog ugovora predviđeno da će "NBS G." za potrebe tužene izgraditi stanove (ukupno 6) u vrijednosti od 251.566,00 KM, a koji iznos će tužena platiti putem kompenzacije i to iznos od 248.458,96 KM, a razliku od 3.107,00 KM uplatom na račun "NBS G." (član 4); da je u izjavi o kompenzaciji od 29.12.1999. godine navedeno da se obaveza "NBS G." prema tuženoj sastoji od: naknade za zemlju u iznosu od 16.446,96 KM, naknade za uređenje zemljišta u iznosu od 215.261,20 KM, naknade za sklonište u iznosu od 35.684,00 KM i komunalne takse u iznosu od 7.136,80 KM ili sveukupno iznos od 274.528,96 KM;

da je Odjeljenje za prostorno uređenje tužene 2.6.2000. godine, pod brojem 03/6-361-176/99, donijelo rješenje kojim se PP "N.B.S. G." odobrava da, kao investitor, može pristupiti izvođenju radova na izgradnji stambeno poslovnog objekta na zemljištu označenom kao kč. broj 1634/1 po novom premjeru, a čemu po starom premjeru odgovaraju kč. broj 10/1407, 1408, 1409,

1410 i 1411 iz zk.ul. broj 4197 k.o. M.; da je na dodjeljenom zemljištu "NBS G." d.o.o. M., sagradila poslovno stambeni objekat površine 854 m2 i da je tužena preuzela u posjed stanove navedene u tački 2 ugovora o udruživanju sredstava;

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 210. i 371. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Odbijajući prigovor pasivne legitimacije, prvostepeni sud polazi od utvrđenja da je tužena donijela i izvršila rješenje o rušenju objekta tužitelja, a nakon toga rješenje o preuzimanju zemljišta na kome je objekat bio sagrađen.

Prigovor aktivne legitimacije prvostepeni sud je odbio našavši utvrđenim da su tužitelji suposjednici na k.č. broj: 1634 k.o. M. u dijelu od po 1/2 po osnovu ugovora o doživotnom izdržavanju, te da njihova aktivna legitimacija prozilazi i iz člana 1. Prvog protokola uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima koja garantuje pravo na imovinu.

Prigovor zastarjelosti potraživanja prvostepeni sud je odbio pozivom na odredbu člana 371. u vezi sa odredbom člana 210. ZOO, računajući početak toka roka zastarjelosti od 27.12.1999. godine kada je tužena zaključila ugovor o udruživanja sredstava sa "NBS G.. Imajući u vidu da je tužba u ovoj parnici podnesena 22.6.2006. godine, zaključuje da je podnesena prije proteka opšteg roka zastarjelosti od 10 godina.

Tumačenjem ugovora o udruživanju sredstava, prvostepeni sud dolazi do zaključka da je tužena dodjelom parcele na kojoj je "NBS G." d.o.o. izgradila svoj objekat, imala ostvarenu korist u iznosu od 251.566,00 KM, pri čemu visinu dosuđene naknade izjednačava sa vrijednošću stanova koje je tužena dobila od "NBS G." d.o.o. Modriča prema članu 2. ugovora o udruživanju sredstava. Prvostepeni sud, stoga, nalazi da se tužena neosnovano obogatila za iznos od 251.566,00 KM, koji iznos su mogli ostvariti tužitelji "pod uslovom da im nepokretnost nije nezakonito uništena".

Odlučujući o žalbi tužene, drugostepeni sud za razliku od prvostepenog suda u cijelosti prihvata istaknuti prigovor zastarjelosti potraživanja.

Po ocjeni drugostepenog suda, nema mjesta za primjenu odredbe člana 210. ZOO, jer se ne radi o neosnovanom obogaćenju, pa time ni mogućnosti da se rok zastarjelosti potraživanja računa primjenom opšteg roka zastarjelosti po članu 371. ZOO, već se isti, pošto je u pitanju pravni osnov naknade štete, računa u skladu sa odredbom člana 376. stav 1. i 2. ZOO. Drugostepeni sud uzima utvrđenim da su tužitelji za nastanak štete (rušenje objekta) saznali 1995. godine, polazeći od tog da je tužiteljica A.P. u iskazu datom u svojstvu parnične stranke na ročištu od 23.12.2010. godine, iskazala „da je u toku 1995. godine dobila informaciju da je objekat srušen“.

Utvrđujući da tužitelji nisu dokazali da su se u vezi sa povratom svoje imovine ili naknade štete prije podnošenja tužbe prvostepenom sudu 22.6.2006. godine, obraćali Komisiji za izbjegla i raseljena lica, Domu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, tuženoj ili Ministarstvu za izbjegla i raseljena lica Republike Srpske, uzima da je objektivni petogodišnji rok zastare istekao 2000-

te godine, počev sa računanjem roka od nastanka štete. Po stavu drugostepenog suda, prigovor zastarjelosti bi bio osnovan sve i kada bi se prihvatilo da je došlo do prekida zastare radnjama Institucije Omudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine, jer je njihov izvještaj sačinjen 27.5.1999. godine.

Drugostepena odluka je pravilna.

Rješenjem Opštinskog sekretarijata za privredu tužene broj: 03/6-361-176/99 od 2.6.2000. godine, "NBS G." je odobrena gradnja na k.č. broj: 10/1407,1408, 1409, 1410 i 1411 iz zk.ul. broj: 4197 k.o. M. u ukupnoj površini od 870 m². Navedena površina formirana je od dijelova k.č. broj: 1634, 1635, 1637, 1638, 1640/1 i 3183/1 k. M., pri čemu je parcela tužitelja oznake k.č. broj: 1634 imala površinu od 461 m², i bila jedna od više dodjeljenih parcela koje su zajedno pod oznakom k.č. broj: 1634/1, formirale parcelu u ukupnoj površini od 954 m², na kojoj je izgrađen objekat uplanjene površine od 862 m².

Tužitelji smatraju da se tužena neosnovano obogatila za iznos od 251.566,00 KM koji odgovara vrijednosti stanova dobijenih od "NBS G." prema ugovoru od 27.12.1999. godine.

Po odredbi člana 172. ZOO pravno lice odgovara za štetu koju njegovi organi uzrokuju trećoj osobi u obavljanju ili u vezi s obavljanjem svojih funkcija.

Tužena je dokazala da je objekat tužitelja u toku ratnih dejstava oštećen usljed granatiranja i da je bio izložen nepovoljnim atmosferskim prilikama, što je uslovalo njegovu dalju devastaciju i urušavanje.

Članom 117. Zakona o uređenju prostora ("Službeni glasnik RS" broj: 19/96), koji je bio na snazi u vrijeme preduzimanja štetene radnje (rušenja objekta tužitelja), propisano je da organ uprave nadležan za poslove građenja, po službenoj dužnosti ili na zahtjev zainteresovanog lica, rješenjem određuje rušenje građevine ili dijela građevine za koji se utvrdi da zbog fizičke dotrajalosti, elementarnih nepogoda, ratnih dejstava ili većih oštećenja ne može dalje da služi svojoj namjeni, ili da predstavlja opasnost po život ili zdravlje ljudi, okolne objekte i saobraćaj.

Nakon donošenja rješenja broj: 03/3-1824/94 od od 18.10.1994. godine o rušenju objekta tužitelja, tužena je donijela i rješenje broj: 01-475-165/98 od 22.12.1998. godine o preuzimanju zemljišta kao neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta u skladu sa odredbama člana 25. i 43. Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni list SR BiH" broj: 34/86, 1/90 i 29/90 i "Službeni glasnik RS" broj: 29/94 i 23/98), a koja rješenja nisu ukinuta, poništena ili na drugi način stavljena van snage. Parnični sud nije nadležan da odlučuje o zakonitosti ili nezakonitosti odluka upravnog organa, već se o tome može odlučiti samo u upravnom postupku u kojem bi se navedena rješenja tužene proglasila ništavim ili u upravnom sporu. Sudovi u parničnom postupku, saglasno odredbi člana 12. stav 1. ZPP, ne mogu preispitivati valjanost rješenja donesenih u upravnom postupku.

U skladu sa tačkom 2. dispozitiva rješenja o preuzimanju neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta na kome je bio sagrađen objekat tužitelja, odlučeno je da raniji vlasnici preuzetog zemljišta, imaju pravo na naknadu koja se utvrđuje po pravilima propisanim Zakonom o eksproprijaciji, a koja naknada tužiteljima nije isplaćena. Tužitelji u ovoj parnici ne traže utvrđenje i isplatu te naknade (koja bi se dosuđivala po pravilima vanparničnog postupka), već, kako navode u tužbi, štetu "za srušenu kuću i za izuzeto zemljište".

Međutim, sve i kada bi se prihvatilo da je na osnovu rješenja tužene rušenjem objekta tužiteljima nanesena šteta, tužbeni zahtjev je pravilno odbijen primjenom odredbi člana 376. stav 1. i 2. ZOO.

Iz iskaza tužiteljice Ane Patljak, koga je dala u svojstvu parnične stranke na ročištu za glavnu raspravu održanom 23.12.2010. godine, proizilazi da je ona “1995. godine dobila informaciju da je kuća srušena”, te da je u M. “prvi put došla oko 2006. godine”, a da je “njen muž M. prije dolazio”. Obzirom da su tužitelji bračni supružnici, logičnim se nameće zaključak da je i tužitelj M.P. te iste 1995. godine imao saznanje o rušenju objekta (drugačije se ne tvrdi niti je dokazivano).

Kako je pravilno cijenio drugostepeni sud, tužitelji nisu dokazali da su se, prije pokretanja ove parnice podnošenjem tužbe prvostepenom sudu 22.6.2006. godine, obraćali Komisiji za izbjeglice i raseljena lica (CRPC), Domu za ljudska prava, tuženoj ili nadležnom misnistarstvu Republike Srpske, za povrat imovine ili isplatu štete, čime bi došlo do prekida zastare (član 388. ZOO).

Istina, u specijalnom izvještaju Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine broj:(B) 655/99 od 27.5.1999. godine (strana 3, zadnji pasus) i dodatku - spisak porušenih objekata, pod tačkom 31., spominju se poimenično i tužitelji. U toku parnice nije jasno utvrđeno da li su, i kada, tužitelji podnijeli zahtjev instituciji Ombudsmena radi zaštite vlasničkih prava na srušenom objektu. Međutim, sve i kada bi se njihovo eventualno obraćanje instituciji Ombudsmena moglo smatrati radnjom koja dovodi do prekida zastare, pravilno je cijanjeno da je taj nalaz urađen 27.5.1999. godine i da je nakon toga zastara ponovo počela teći (član 392. stav 1. ZOO), a da je tužba podnesena 22.6.2006. godine.

Iz navedenih razloga, neosnovan je prigovor revizije da se konkretni sporni odnos trebao riješavati po pravilima neosnovanog obogaćenja, pa time i rok zastarjelosti po odredbi člana 371. ZOO.

Bez osnova su navodi revizije da tužena nije istakla prigovor zastarjelosti, jer je tužena tokom čitavog postupka, pa i nakon preciziranja tužbenog zahtjeva podneskom od 10.9.2012. godine (podnesak tužene od 23.10.2012. godine), sve do zaključenja glavne rasprave (završna riječ tužene u podnesku od 7.12.2012. godine), isticala prigovor zastarjelosti potraživanja.

Neosnovan je prigovor revidenta o povredi odredbi postupka učinjene od strane drugostepenog suda, time što nije donio odluku o eventualnom zahtjevu iako je pravosnažno odbio primarni zahtjev za isplatu. Tužitelji su svoj zahtjev konačno opredjelili u podnesku od 10.9.2012. godine, kada su kao primarni zahtjev tražili isplatu naknade u iznosu od 251.566,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 27.12.1999. godine, a samo u slučaju ako se taj zahtjev odbije, da se usvoji eventualni zahtjev za uspostavu prijašnjeg stanja izgradnjom ranije postojećeg objekta, koji bi u stambenom dijelu imao površinu od 208,50 m² i u poslovnom dijelu od 157,25 m², uz obavezu izdavanja tabularne isprave.

Tužitelji nisu pobijali prvostepenu presudu broj: 86 0 P 002465 13 P 3 od 23.5.2014. godine kojom je usvojen primarni zahtjev, a istovremeno nije odlučeno o eventualnom tužbenom zahtjevu. U takvoj situaciji drugostepeni sud nije mogao preuzeti ulogu prvostepenog suda i sam odlučivati o eventualnom zahtjevu, pa kod činjenice da je odbijajuća odluka o primarnom zahtjevu postala pravosnažna, prvostepeni sud ima obavezu da sada odluči o eventualnom zahtjevu.

Temeljem odredbe člana 248. u vezi sa odredbom člana 456. a) ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić